

Manifest La Tordera després del Glòria, i ara què?

La Tordera és un riu amb un marcat caràcter torrencial donada la climatologia, l'orografia i les dimensions de la seva conca, amb serralades importants (superant els 1.500m) a pocs quilòmetres de la costa i una pluviometria caracteritzada per l'estacionalitat. Les Torderades, grans avingudes de la Tordera com la produïda pel temporal Glòria del passat mes de gener, són regulars, relativament freqüents i estan ben documentades al llarg de la història. Es tracta doncs, d'un fenomen característic de la conca de la Tordera, que ha modelat i vertebrat des de temps immemorials el paisatge, els ecosistemes i l'activitat humana de les valls i planes integrades dins la conca i del litoral blanenc i maresmenc.

Els episodis de precipitacions importants com el del Glòria, i les subseqüents Torderades, no són, doncs, fenòmens extraordinaris, sinó situacions recurrents en el temps i, per tant, previsibles. No es pot saber amb exactitud quan es donaran però sí que, de ben segur, continuaran reproduint-se en el futur. D'aquesta manera, urgeix adaptar l'ocupació de l'espai i les nostres activitats a aquestes situacions.

Així, els danys materials (sortosament, en l'àmbit que ens afecta, no se n'ha de lamentar cap de personal) no són conseqüència ni de la climatologia ni de la crescuda del riu, sinó de l'errònia gestió i l'excedentària ocupació que s'ha realitzat dins l'espai fluvial. Encara que pugui semblar contradictori, i tot i lamentar els danys materials que algunes persones o activitats econòmiques han patit, els guanys econòmics, socials i ambientals a curt, mig i llarg termini inherents a les crescudes importants superen de llarg, en la majoria dels casos, els costos de les pèrdues materials immediates. Prova d'això és, a mode d'exemple, la destacada aportació sedimentària que ja regenera i amplia platges a cost zero, amb un gran benefici per a les activitats econòmiques del litoral, la fertilització natural de planes al·luvials o la recuperació i millora d'hàbitats fluvials i de la funcionalitat hidrogeològica en el conjunt dels cursos fluvials.

Ara tenim una gran oportunitat per corregir els errors del passat, de no repetir-los, i per aprofitar els beneficis i l'experiència que el Glòria ens ha proporcionat. Durant els propers mesos s'hauran de prendre i efectuar un gran nombre de decisions i actuacions en el conjunt de la conca de la Tordera, sobrepassant els límits municipals i les propietats o activitats privades que, com s'ha demostrat, poden afectar tant negativament com positivament a la resta.

Els sotasignants, atenent a criteris tècnics i científics, sempre en benefici de tots els actors socials i econòmics locals implicats, però el més lluny possible del soroll mediàtic dels interessos particulars contraris al bé comú, instem a les administracions locals, comarcals, provincials, autonòmiques i estatals a prioritzar i fer efectives les següents actuacions, que considerem necessàries per fer front de forma integrada a futurs episodis com el que ens ateny:

- 1. La morforegeneració de les desembocadures de la Tordera i del Rec Viver,** sortides naturals de les Torderades al mar, actualment ocupades per tres càmtings (La Tordera i Las Naciones a Malgrat de Mar, i El Pinar a Blanes) que s'identifiquen

com els responsables del tap que origina els principals danys a la resta d'activitats econòmiques del Delta de la Tordera, l'empobriment de la biodiversitat de la zona i que suposen un notable perill per a la seguretat dels usuaris del càmping i la població en general. La morforegeneració, és a dir, la recuperació de la morfologia propia del delta i els elements que ho fan possible (cabals, transport de sediments, espais naturals...) garantiria el manteniment per si sol de la seva funció ambiental actualment molt limitada, així com la correcta redistribució de sorres imprescindibles per al manteniment de les platges i de la resta d'activitats econòmiques dependents del front deltaic.

2. La ubicació de la caseta i dels tubs de l'emissari i de captació de la planta dessalinitzadora de la Tordera en un altre emplaçament i traçat més allunyats del riu. Això permetria fer recular la mota, amb el conseqüent eixamplament de la llera a la riba de Blanes i la morforegeneració de la desembocadura. Els actuals traçats i ubicació d'aquestes infraestructures, executades d'urgència i sense estudi d'impacte ambiental, s'identifiquen com la causa principal que limita o fins i tot impedeix l'orientació nord de la desembocadura que nodria de sorres, en cas de crescudes, les platges de Blanes. A conseqüència d'això, es va originart un important retrocés litoral del front deltaic i de la platja de s'Abanell (Blanes) per manca d'aportacions sedimentàries que contrarrestessin la redistribució de sorres seguint els corrents marins dominants, costa avall. La darrera crescuda ha desfalcat i trencat aquests tubs fent necessària la seva substitució. Si afegim la propera i programada ampliació de la dessalinitzadora, creiem oportuna, viable i prioritària aquesta actuació.

3. Eliminació d'estructures dures com esculleres i espigons de la franja costanera i/o riu. Actuacions com la retirada de sediments del riu, impedir la correcte circulació de sediments o les realitzades per evitar l'erosió dels marges del riu, lluny de solucionar els actuals problemes, els agreugen. Per aquest motiu, instem a eliminar les estructures litorals dures que actuen com a trampa de sediments (esculleres i/o espigons) per tal que la dinàmica litoral pugui redistribuir aquests sediments al llarg de tot el delta. En cas contrari, el delta de la Tordera, concretament les zones més litorals, corre el risc de patir efectes semblants als viscuts al delta de l'Ebre durant el temporal Glòria.

4. Promoció de l'eixamplament de lleres al riu i rieres tributàries principals com a l'única mesura eficaç a mig i llarg termini per fer front als cabals de les futures crescudes importants, potencialment perilloses pels béns i persones. Cal prioritzar l'actuació en aquells trams que actualment compten amb un marcat estrenyiment per afavorir activitats agrícoles, industrials i lúdiques que han estat situades en zones inundables dins del períodes de retorn de 50/100 anys. També en aquells que tenen una elevada importància estratègica i ecològica com, per exemple, els aiguabarrejos del riu amb les rieres d'Arbúcies, de Santa Coloma, de Sant Tou i de Vallmanya.

Algunes mesures proposades els darrers dies són pre-científiques, sense fonament tècnic i clarament precipitades. La neteja (eliminació de la vegetació) de les lleres o el reforçament de motes, no només són contràries a la conservació de la biodiversitat, sinó que resulten ineficaces i, fins i tot, contraproductes a l'hora d'evitar danys a

infraestructures, béns i persones. A més, en molts casos aquestes propostes són econòmicament inviables, requereixen un manteniment constant i són radicalment contràries als valors naturals, geomorfològics i socials d'aquests espais naturals teòricament protegits.

Bona part de la biodiversitat fluvial requereix, es veu afavorida i, fins i tot, depèn estrictament de la matèria orgànica morta dins l'espai fluvial. Un cas paradigmàtic és la llúdriga (*Lutra lutra*), que passa la major part del temps i es reproduïx exclusivament en aquells trams estructuralment més complexos amb grans cúmuls de matèria orgànica en descomposició i troncs caiguts, que li serveixen de refugi, alenteixen el cabal afavorint visiblement les poblacions de les seves preses, com ara la bagra (*Squalius laietanus*) i el barb de muntanya (*Barbus meridionalis*). Cas similar és el de la tortuga de rierol (*Mauremys leprosa*) que a la Tordera troba la població més gran i millor conservada de Catalunya, o la tortuga d'estany (*Emys orbicularis*) amb una població destacable. Netejar la llera del riu, a més de no ser funcional, suposa una pèrdua directa de la biodiversitat que li és pròpia.

5. Reducció de la sobreexplotació dels aqüífers i garantir uns cabals mínims (fixats per l'Agència Catalana de l'Aigua en compliment de la Directiva Europea i actualment sense compliment). La Tordera i els seus afluents principals, estan actualment colonitzats en bona part per espècies vegetals exòtiques i tancats en excés per la vegetació pròpia de ribes i riberes. La manca de cabal suficient durant bona part de l'any i la inherent pèrdua de crescudes regulars de manteniment provoca una pèrdua d'hàbitats. Reduir la sobreexplotació dels aqüífers i garantir uns cabals mínims és bàsic:

- per al manteniment dels hàbitats naturals.
- per a un correcte i regular transport sedimentari que eviti l'enfonsament de lleres (agreujat per l'estrenyiment de lleres, causa principal de desfalcaments i posteriors enfonsaments d'infraestructures viàries com els ponts).
- per al manteniment del front deltaic i les seves platges.

Cal tenir en compte que l'extracció anual d'aigua a l'aqüífer de la Tordera per a l'abastament urbà a la Selva i l'Alt Maresme és d'uns 44 Hm³. La planta dessalinitzadora de la Tordera (situada a Blanes) té la capacitat de produir 60 Hm³ anuals i actualment està en funcionant a mínims la major part de l'any. És per aquest motiu que instem a les administracions a promoure l'ús d'aquesta infraestructura per reduir els efectes de la sobreexplotació de l'aqüífer de la Tordera. Per altra banda, una mesura que afavoriria el manteniment de cabals seria el retorn de les aigües tractades per les EDARs de Blanes i l'Alt Maresme, que actualment aboquen via emissari submarí al mar, fent-les arribar al delta de la Tordera mitjançant basses de recàrrega amb tractament terciari.

6. Prevenció i foment de la laminació lateral del riu en cas de crescudes importants a planes al·luvials de la conca prèviament identificades, així com les respectives compensacions pel servei als propietaris dels terrenys temporalment afectats. Això, esmorteiria les crescudes potencialment perilloses i evitaria danys

importants a béns i persones en les zones més conflictives aigües avall. A més, s'afavoriria la recuperació dels hàbitats naturals de la riba (bosc de ribera, zones humides, prats inundables...), que actualment están reduïts a la mínima expressió. En aquest sentit, cal eliminar, adaptar o reubicar les activitats o infraestructures que ocupen, de forma incompatible, aquestes zones inundables.

El disseny estratègic de les zones de laminació i la identificació d'aquestes planes al·luvials, haurà de ser consensuat a nivell de conca donat que no es tracta d'una actuació amb efectes locals, i aprofitant la valuosa informació que Glòria ens ha aportat.

7. Protecció, promoció i ajuda (efectives i amb finalitats clares) a les activitats agrícoles locals identificades com a adaptades i compatibles amb les característiques hidrològiques, climàtiques i la biodiversitat pròpia de la plana i delta de la Tordera. Cal evitar la industrialització i excessiva plastificació del sector en aquesta zona en molts casos inviable, i que el fa vulnerable a pèrdues econòmiques importants donat que es troba dins de zones inundables i de possible pas dels cursos fluvials en cas de crescudes importants.

8. Ampliació dels límits de l'espai protegit ZEC XN2000 Riu i estanys de Tordera a les ribes i riberes d'interès, per a una correcta i coherent funcionalitat ecològica i geomorfològica, ara mateix clarament deficient donat que només es considera protegida la llera i es deixa de banda les ribes i altres espais essencials. Aquest fet, dóna peu a ocupacions de l'espai fluvial per estrenyiments de llera puntuals però constants amb finalitats agrícoles, urbanístiques, recreatives, etc. Ampliar els límits de l'espai protegit garantiria la seva connexió amb les planes que estarien destinades a la laminació de grans Torderades. Cal recordar que la Tordera i alguns dels seus afluents principals són un ecosistema fluvial "protegit" amb funcions geomorfològiques bàsiques per a les economies locals, i amb hàbitats i espècies vulnerables d'interès comunitari. En cap cas són simples canals de drenatge i desguàs de la conca al servei de determinades activitats econòmiques particulars que poden posar en perill a tercers.

Instem a totes les administracions implicades a **no prendre decisions i actuacions precipitades** sense el consens entre tots els actors, i que siguin contràries als punts anteriors. Aquests punts són prioritaris i imprescindibles per a una correcta gestió del territori que pugui fer front i preveure nous episodis com el temporal Glòria i la seva respectiva Torderada.

Blanes, 17 de febrer de 2020

Contactes: manifestlordera@gmail.com

Enric Sagristà, 630675704 i Gemma Agell, 678612873